

27. november 2023

Departementsrådets rolleforståelse

Hvis Forsvarsdepartementets departementsråd er riktig sitert, og riktig forstått, er det grunn til å avklare hans rolleforståelse.

«Langtidsplanene som er vedtatt av Stortinget, har blitt fulgt opp med årlige bevilgninger. Vi blir også kompensert for valutaproblemene. Hovedutfordringene er ikke manglende bevilgninger, men at vi ikke makter å oppnå resultater.»

Departementsråden i Forsvarsdepartementet

Sitatet i boksen er hentet fra tidsskriftet Norges Forsvar (nr. 5/2023, s. 20-22) som omtaler en konferanse i regi av Institutt for forsvarsstudier. Konferansens tema var forsvarsplanleggingen, under vinklingen «Tid for opprustning». Dersom sitatet er dekkende for departementsrådets syn er det oppsiktsvekkende.

Det er velkjent fra Forsvarskommisjonens innstilling og fra Forsvarets rapporter gjennom mange år at Forsvaret har meget begrenset operativ kapasitet sett i forhold til den vedtatte og delvis implementerte strukturen. Ett eksempel: Av Marinens fartøysklasser som består av 5-6 fartøyer er gjennomgående bare ett, tidvis to, tilgjengelig for oppdrag. Årsaken er omfattende personellmangel, mangel på vedlikehold, ammunisjon, reservedeler og beholdninger av andre kategorier. Manglene omtales samlet som «etterslep». Forholdene begrenses ikke til Marinen. Etterslep er gjennomgående for hele Forsvaret slik at den reelle operative kapasiteten for invasjonforsvar er meget liten. Og helt utilfredsstillende.

Så kommer det sentrale spørsmålet: Hvordan har etterslepe oppstått? Det er riktig at Stortinget gjennomgående vedtar de forslagene som (skiftende) regjeringer legger frem. Det problematiske er, og har i mange år vært, at budsjettene ikke gir tilstrekkelige driftsmidler for den beskjedne strukturen av avdelinger, fartøyer og fly som Stortinget etter regjeringers forslag har godkjent. Underdekningen kan dreie seg om 3-4 mrd. kr. årlig gjennom mange år. Og hvem har så ansvar for underdekningen og manglende informasjon til Stortinget om konsekvensene? Ansvaret må ligge i Forsvarsdepartementet (FD). Uklare roller og ansvarlinjer mellom FD og de underlagte etatene opplyses av departementsråden og Riksrevisjonen å være alvorlig begrensende. Som embetsverkets sjef og rådgiver for den politiske ledelse hviler det et tungt ansvar på departementsråden selv. Det er tid for en gjennomgang av hans rolleforståelse, ansvar og fullmakter. *T*